

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI	4
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	5
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	6
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI.....	7
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	8
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	9
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ.....	10
TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI.....	11

GİRİŞ

Temel Sanat Eğitimi, sanatın temel kavramlarının verildiği ve bunlara yönelik uygulamaların yaptırıldığı, farklı plastik sanat disiplinlerinin eğitime geçişte ilk basamağı oluşturan derstir. Öğrencinin gözlem ve araştırma yapma, bakmak ile görmek arasındaki farkı kavrama, analiz-sentez yapma, yeniden oluşturma, yorumlama yeteneğini geliştirme ve tüm bunları malzemenin olanaklarını keşfederek yaratıcı uygulama çalışmalarına dönüştürebilmesinin hedeflendiği bir alandır. Sanatın temel öge ve ilkelerini kazandırmaya ve kompozisyon çeşitlerini kavratmaya yönelik uygulamalar içerir.

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Temel Sanat Eğitimi Dersinin Öğretim Programı 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Sanat hakkında genel bir bilgi birikimi kazanması,
2. Sanatın temel kavram ve kurallarını kavraması,
3. Çalışmalarında farklı malzeme, araç ve gereçleri kullanması,
4. Sanatın eleman ve ilkelerini kavraması ve çalışmalarında uygulaması,
5. Sanat yoluyla estetik duyarlık kazanması,
6. Nesneyi ve doğayı tanıması,
7. Gözlem ve araştırmalar yoluyla görsel algı ve dikkatini geliştirmesi,
8. Hayal gücünü geliştirmesi, yaratıcı çalışmalar ortaya koyması,
9. Çalışmalarında duygu, düşünce ve izlenimlerini ifade edebilme cesareti kazandırması,
10. Nesneyi, nesnel ve sanatsal olarak algılayıp özgün formlarda ortaya koyması ve yorumlama yeteneği kazanması,
11. Seçme, ayıklama, birleştirme becerisi kazanarak eleştirel bakış açısını geliştirmesi,
12. Amacına uygun malzeme seçmesi ve malzemeden anlam çıkarması,
13. Sanat ve zanaat arasındaki farkı kavraması,
14. Çevreye ve topluma karşı estetik bakış açısını geliştirmesi amaçlanmaktadır.

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Temel Sanat Eğitimi Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Araştırma
2. Problem çözme
3. Eleştirel düşünme
4. Kendini ifade etme
5. Estetik duyarlılık
6. Analiz etme
7. Görsel okuryazarlık
8. Sentez yapma
9. Yaratıcı düşünme
10. İletişim
11. Gözlem yapma
12. Değişim ve sürekliliği algılama
13. Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma
14. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Hayat boyu öğrenen, edindiği bilgi ve beceriyi hayata geçiren fertlerin yetiştirilmesinde öğretim yöntem ve teknikleri büyük önem taşımaktadır. Çağın gerektirdiği donanımlara uygun hedefler belirlenmiş olsa bile bu hedefleri tamamen geleneksel yöntemlerle gerçekleştirmek mümkün değildir. Öğrenme süreçlerinde öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp hayata geçirmelerini destekleyen yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır. Öğrenci merkezli öğrenme ortamlarında öğretmenin rolünün sınıflardaki geleneksel rolünden farkı; kendi kararlarını uygulamak yerine öğrencilere yol göstermek, önerilerde bulunmak, gerekli durumlarda açıklama yapmak, fikir vermek, rehber olmak ve onların gelişimlerini gözlemektir. Örneğin, öğretmen hangi öğretimsel işin yapacağı ya da hangi kaynağa bakılacağı konusunda fikri olmayan öğrenciye çeşitli işler ya da kaynaklar önerebilir.

Öğrencinin gelişmesinde sorunlarla karşılaşıldığında önlem almak da öğretmenin sorumluluğundadır. Burada söz konusu olan öğretmenin öğrenciye kendi kararlarını kabul ettirmesi, onun öğrenmesi ile ilgili kararları onun yerine almamasıdır. Öğretmen bilgi aktarıcı, karar verici olmak yerine öğrencilerin öğrenme sürecine etkin katılımını sağlayarak, öğrenmeyi kolaylaştırmalıdır. Bilgi ile öğrenci arasında arabuluculuk rolünü üstlenmelidir.

Öğrenci merkezli eğitim için yöntem ve tekniklerin belirlenmesi ve bunun sınıfta uygulanması, planlamanın en önemli bölümlerindendir. Öğrenci özellikleri doğru belirlendiğinde ve planlama aşamasına katılımı sağlandığında hedeflere ulaşmak daha kolay olacaktır. Öğrenci merkezli eğitim için benimsenen ilkeler, değerler ve hedefler yöntem teknik ve stratejilerin belirlenmesinde temel oluşturmaktadır. Bu teknik, bir öğretme yöntemini uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütün olarak tanımlanabilir. Yöntem ve tekniklerin belirlenmesinde etkili olan bazı faktörler vardır. Bunlar ulaşılabilecek hedefler, öğretmenin yöntem konusundaki becerisi, içeriğin yapısı, süre, kullanım kolaylığı, öğrenci sayısı, derslik ve büyüklüğü, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi vb. olarak sıralanabilir.

Çağdaş yöntemlerde öğrenci; öğrenme sürecine aktif olarak katılmaktadır. Burada öğretmenin rolü; öğrencinin öğrenmesini kolaylaştırmak için ona rehberlik etmek, öğrencinin öğrenim sürecine katılımını sağlamak için gerekli önlemleri almak ve öğrenciyi sürekli güdülemektir. Öğretmenin ana görevi, öğrenme kaynağı ile öğrencinin doğrudan etkileşimini sağlamak ve gereksinim duyduğunda ona rehberlik etmektir. Bunun nedeni, öğretmenin öğrenciye ne sunduğundan çok öğrencinin ne yaptığı görüşünün benimsenmesidir.

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Temel Sanat Eğitimi Dersi Öğretim Programı ölçme ve değerlendirme çalışmalarıyla, öğrencilerin öğrenme ve uygulama süreçleri izlenerek bu süreçte kazandıkları estetik birikim, bilgi ve becerileri, bireysel farklılıklar göz önünde tutularak değerlendirilir. Ölçme değerlendirmede öğrencilerin analitik düşünme, sentez yapma, edindiği bilgileri kullanma gelişiminin izlenmesi önemlidir. Değerlendirmenin, dersin amaçları ve kazanımlarına uygun olarak öğretim etkinlikleri ile eş zamanlı yürütülmesi esastır. Ortaya çıkan özgün çalışmaların çok yönlü değerlendirilmesi kadar, atölye dersi kapsamında sorumluluk alma, paylaşma, grupta çalışma bilinci gibi esaslar dikkate alınarak süreç değerlendirmesi de yapılmalıdır.

Öğrencilerin başarısını değerlendirmede farklı araç ve yöntemler kullanılmalıdır. Kullanılan ölçme araçları ve değerlendirme yaklaşımlarının, öğretim programında yer alan kazanımlarla uyumlu olması gerekmektedir. Programda yer alan kazanımların değerlendirilmesinde, ürün ve ürünün oluşturulması sürecinde öğrencilerden beklenenlere ilişkin net ve güvenilir ölçütlerden oluşan derecelendirme ölçeği ya da dereceli puanlama anahtarı şeklinde tasarlanmış gözlem formları kullanılabilir. Öğrencilerin kendi çalışmalarını ve arkadaşlarının çalışmalarını eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmelerine, yapmış oldukları değerlendirmeleri uygun bir dille ifade etmelerine fırsat sağlayan öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları da bu derste kullanılabilecek ölçme araçlarındandır. Öğrencinin yıl içinde göstermiş olduğu gelişimi değerlendirmek amacıyla kullanılan öğrenci ürün dosyalarının (portfolyo) yanı sıra proje ve performans çalışmaları da değerlendirme aracı olarak kullanılabilir. Değerlendirmenin, öğrenmenin gelişimine hizmet edebilmesi için belirli aralıklarla öğrencilere yapıcı geri bildirimler verilmelidir.

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Öğretmenler her öğrencinin kendine özgü bir çizim özelliği ve çizgi karakteri olduğunu bilerek; öğrencilerin bireysel gelişimlerinde buna dikkat etmelidirler.
2. Konuların öğrencinin yaratıcılığını geliştirici nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Çok sayıda ve nitelikli örneklerle karşılaşan öğrencinin görsel hafızası kuvvetlenir ve bu yolla kendi yaratıcı çizgisini keşfeder.
3. Öğretmenlerin sınıflarında dünya sanatçılarına ait çok sayıda örnekler bulundurması motivasyonunu artıracaktır.
4. Öğrenciler, sanattaki yenilikleri bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak takip etmeye yönlendirilmelidir. Ders dışı araştırmalar, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır.
5. Yapılan çalışmaların sık sık sergilenmesi sağlanmalıdır.
6. Öğrenciler; sık sık sanat galerileri, müzeler ve çeşitli sanat etkinliklerini takip etmeye yönlendirilmeli ve böylece sanata ilgileri canlı tutulmalıdır.
7. Öğrenciler, uygulama çalışmalarında kullanacakları malzemenin olanaklarını keşfetmeye yönlendirilmelidir.
8. Sanat manevi, kültürel ve evrensel değerlerin aktarılmasında önemli bir yer tutmaktadır. Bu bakımdan öğrenme sürecinde programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlerle ilgili çalışmalara yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar tasarlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Öz güven	Hedef belirleme
Sevgi	İnsan sevgisi
Çalışkanlık	Azimli olma

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Program yedi üniteden oluşmaktadır. Kazanımlar, ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım ifadesi
			2.1.1. Noktanın özelliklerini açıklar.

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Kavram Bilgisi	6	8	6
Sanatın Elemanları	29	36	25
Renk Bilgisi	11	28	19
Perspektif	4	12	8
Kompozisyon İlkeleri	9	24	17
Kompozisyon Çeşitleri	7	20	14
Modüler Çalışmalar	3	16	11
TOPLAM	69	144	100

TEMEL SANAT EĞİTİMİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

1. KAVRAM BİLGİSİ

1.1. Sanat-Sanatçı-Sanat Eseri

- 1.1.1. Sanat kavramını ve kapsamını açıklar.
- 1.1.2. Sanatçı kavramını tanımlar.
- 1.1.3. Sanat eserinin özelliklerini kavrar.

1.2. Sanat Alanları

- 1.2.1. Sanatın alanlarını ayırt eder.

1.3. Zanaat-Zanaatçı

- 1.3.1. Zanaat kavramını açıklar.
- 1.3.2. Zanaatçı kavramını açıklar.

2. SANATIN ELEMANLARI

2.1. Nokta-Çizgi

- 2.1.1. Noktanın özelliklerini açıklar.
- 2.1.2. Nokta etkisini doğadan örneklerle gösterir.
- 2.1.3. Nokta kullanarak çalışmalar yapar.
- 2.1.4. Çizginin görsel ifadenin en eski aracı olduğunu fark eder.
- 2.1.5. Çizginin özelliğini açıklar.
- 2.1.6. Çizgi etkisini doğadan örneklerle gösterir.
- 2.1.7. Çizgi çeşitlerini çalışmalarında kullanır.
- 2.1.8. Çizgi çeşitleri ile biçimler oluşturur.

2.2. Leke

- 2.2.1. Lekenin özelliğini açıklar.
- 2.2.2. Lekenin açık-orta-koyu değerlerini fark eder.
- 2.2.3. Leke kullanarak çalışmalar yapar.

2.3. Doku

- 2.3.1. Dokunun özelliğini açıklar.
- 2.3.2. Her nesnenin kendine özgü bir dokusu olduğunu fark eder.
- 2.3.3. Gerçek dokuyu görsel dokuya dönüştürür.
- 2.3.4. Doku çeşitlerini çalışmalarında kullanır.

2.4. Biçim ve Form

- 2.4.1. Biçim ve formun özelliğini açıklar.
- 2.4.2. Görsel ifadede formun hacim etkisine sahip olduğunu kavrar.
- 2.4.3. Biçim ve formu doğadan örneklerle etüt eder.
- 2.4.4. Hacim oluşturmada ışığın etkisini fark eder.
- 2.4.5. Çalışmalarında hacim etkisi oluşturur.

2.5. Oran-Orantı

- 2.5.1. Varlıkların kendi içinde ve diğer varlıklara göre ölçü farklılıklarını tespit eder.
- 2.5.2. Çalışmalarında biçimlerin orantısını kurar.
- 2.5.3. Çalışmalarında görsel dengeyi sağlar.

2.6. Mekân

- 2.6.1. Doğada her varlığın bir mekânda yer aldığını kavrar.
- 2.6.2. Çalışmalarında mekân-obje ilişkisini uygular.
- 2.6.3. Soyut çalışmalarda fon-biçim ilişkisini fark eder.

2.7. Hareket

- 2.7.1. Plastik unsurların yön durumlarının yarattığı etkiyi kavrar.
- 2.7.2. Doğadaki biçimlerin kendi içinde ve konumlarına göre diğer biçimlerle olan ilişkisini kavrar.
- 2.7.3. Biçimlerin yarattığı hareket etkisini görselleştirir.

3. RENK BİLGİSİ

3.1. Rengin Kaynağı ve Oluşumu

- 3.1.1. Rengin oluşumunu açıklar.
- 3.1.2. Işık-renk ve boya-renk ayrımını yapar.

3.2. Renk Grupları

- 3.2.1. Ana-ara renkleri kavrar.
- 3.2.2. Sıcak-soğuk renkleri kavrar.
- 3.2.3. Zıt (kontrast) ve tamamlayıcı (komplementer) renkleri kavrar.
- 3.2.4. Renk çemberi yapar.

3.3. Nötr Renkler

- 3.3.1. Doğada siyah ve beyaz etkisini kavrar.
- 3.3.2. Sanatta siyah ve beyaz etkisini kavrar.

3.4. Rengin Kroması-Değeri-Tonu

- 3.4.1. Rengin yoğunluğunu kavrar.
- 3.4.2. Beyaz ve siyah kullanarak rengin tonunu oluşturur.
- 3.4.3. Rengin özelliğini kaybetmeden diğer renklerle karıştırarak valörünü (değeri) oluşturur.

4. PERSPEKTİF

4.1. Perspektif Çalışmaları

- 4.1.1. Derinlik etkisinin oluşumunu gözlemler.
- 4.1.2. Derinlik etkisini görselleştirir.
- 4.1.3. Çizgi perspektifini çalışmalarında uygular.
- 4.1.4. Renk değerleri ile ön ve arka plan oluşturur.

5. KOMPOZİSYON İLKELERİ

5.1. Kompozisyonda İlkeler

- 5.1.1. Görsel denge kurmada hâkimiyetin önemini kavrar.
- 5.1.2. Çalışmalarında vurgunun dikkat çeken unsur olduğunu fark eder.
- 5.1.3. Çalışmalarında tekrarlardan yararlanarak ritim oluşturur.
- 5.1.4. Doğadaki tekrar, zıtlık ve ahengin birliği oluşturduğunu kavrar.
- 5.1.5. Dengenin oluşumunda zıtlıkların etkisini fark eder.
- 5.1.6. Çalışmalarında değişiklik ilkesinden yararlanır.
- 5.1.7. Kompozisyon eleman ve ilkelerinden yararlanarak çalışmalar yapar.
- 5.1.8. Doğadaki hareket-ritim ve armoniyi fark eder.
- 5.1.9. Sanat eserinin özgün niteliklerle oluştuğunu kavrar.

6. KOMPOZİSYON ÇEŞİTLERİ

6.1. Farklı Kompozisyonlar

- 6.1.1. Merkezi kompozisyonda aktif elemanların yüzey merkezinde yoğunlaştığını kavrar.
- 6.1.2. Üçgen kompozisyonda aktif elemanların piramidal bir karakter sağladığını kavrar.
- 6.1.3. Diyagonal kompozisyonda aktif elemanların yüzeyin tamamını köşegenler boyunca kapladığını kavrar.
- 6.1.4. Açık kompozisyonda aktif elemanların yüzey dışında devam ettiğini kavrar.
- 6.1.5. Kapalı kompozisyonda aktif elemanların yüzeyin içinde kaldığını kavrar.
- 6.1.6. Simetrik kompozisyonda aktif elemanların yüzeyde karşılıklı eşit dağılımı olduğunu kavrar.
- 6.1.7. Asimetrik kompozisyonda aktif elemanların yüzeyde karşılıklı farklı dağılımı olduğunu kavrar.

7. MODÜLER ÇALIŞMALAR

7.1. Modüler çalışma

- 7.1.1. Birim tekrarlarıyla bütünü oluşturur.
- 7.1.2. Renk, yön, biçim ve ölçüdeki farklı tekrarların bütünde değişiklik sağladığını kavrar.
- 7.1.3. Parça-bütün ilişkisini kavrar.